

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KEEPT.

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Stein János könyvkereskedése, hvá az előfizetések és hirdetések
küldendőik.

„Jugoszlavia“ e népvégülkénél igen jellemző
ármas legenda fejlődött ki Lázár királyról, a kus-
owo-i csatáról és Marko Kraljevičs-ről. Lázár király
„borvatók, szerbök, bosnyákok, magyarok, leogyek-
ek, oláhok és belgárok ura“ a nép régi batalvának
alképe gyanánt tekintetik. A kussovói csata emlé-
ke hasonló a Byzanz elvesztéséhez kötött hellen fel-
adásához, a megunyitlen tragicus homályba burkolt be-
vezetés jelzi egy dicső kor-zaknak. Vagyi Kralje-
vičs Marko-ban testesítik meg a Kossovói meg-
semmisített birodalom múltjátának, valamint a jövő-
őz kötött reményeknek fényét. E legendával táplál-
k szellemileg az ifjúságot. Minden nap értesímet
la az, a ki újságokat olvas, vagy p. d. g. „tanult“
patriotizálk értenkezik. Valamint a „háromez-
yralyság“ e részét, — úgy e hármas hagyomány is
en hamar elunjuk. Ha az említett patriotik csak-
gyanviszéaállítandják valaha Lázár országát, a ou-
eire ajánlani fogják az új Lázárnak, hogy miude-
ekelőtt birodalma megszemelelhetővé tételéről gon-
oskodják. Mert eddig csak az osztrák-magyar és fő-
k csendőök gondoskodtak némileg arról, hogy az
ast ki ne foszszák a jövő birodalmának sokatigérő
rjadékai. S azon ellenségeskedés után itélve, mely-
el „az elnyomóknak ezen eszközei“ találkoznak, kes-
k kilátásunk van az, hogy az utazóknak jobb
olga legyen a „nemzeti“ államban.

Videkrol egy honapra előfizetést nem fogadhatunk el.

t-hát közel 28 mértföld vonal kiépítését s erre kereksszámmal 17 millió valóságos összeg beszerzését tenné szükségessé.

Nem tehet fel, hogy ez újabb vállalat kiviteltelére s azzal hálózatainak életképessé tételére a keleti vasut társulat hajlandó és képes is legyen.

Hitele annyira megerősített, adósságai oly súlyos terheket képeznek, a szükséges költség bevezése oly nagy áldozatokat vonna maga után, hogy az újabb vállalkozást részéről egyáltalán számításra kívül kell hagynunk, és pedig annyival inkább, mert habár a jelenlegi hálózat jóvelmezési képessége a kiegészítéssel emeltetik is, az egész újabb áldozatok miatt hosszú időre alig lehetne jelentékenyen kedvezőbb.

Hasonló vagy tán még nagyobb fontosságú okok gátolnak azon feltevésbe is, hogy ez újabb vállalatot valamely más társulat tegye magáévá. Mert, ha mellőzzük is, hogy ily részben összekötő, részben szárnyvonalaknak, melyek sem egymással sem jelentékeny végpontokkal összekötve nincsenek, külön építése, tartatása s üzleti kezelése sem a közforgalmi érdekekre nem célszerű, sem a vállalkozó társulatnak nem lehet jóvelmező, és pedig akkor sem, ha netalán a keleti pályával üzemegységre léoni sikerül: kétségtelen, hogy a külön társulat is újonvalával még mindig csak a magyar állampályáig érhetne el, s így sem maga nem jönne sem a keleti nem juttatná azon helyzetre, hogy forgalmának emelésére a forgalmi élet központjában a fővárosban fejthessen ki tevékenységet. — A cél tehát még mindig nem lenne elérve egy irányban sem, nem is említve azt, hogy külön társulat vállalkozásával az államnak az egész hálózatra tervezett rendelkezési jogára egyelőre többé gondolni se lehetne.

Ennélfogva nem marad más hátra, mint azon tervet fogadni el, melyet a dolog természete, a közforgalmi és állami érdekeknek a helyzetű kényszeren alapuló s viszonylag mégis szerencsésnek tekinthető találkozás mintegy parancsolólag kijelöl, s mely abból áll, hogy a részben összekötő részben szárnyvonalak kiépítését, a keleti hálózat kiegészítését s végeredményben egy az országra nézve első fontosságú nemzetközi jellegű vonal előállítását s e vonalnak az éjszakai magyar állami pályákkal egységes, tehát mindkét irányban olcsóbb és egyszerűbb üzembe olvasztását maga az állam vállalja el s a mellett, a mennyire ereje a jelen viszonyok közt megengedi, az államhittel s az állami és magánvasuti papírok értékének megőrzése céljából a keleti vasutársulat részvényesein is illetőleg segíteni igyekezzék.

Ezek azok a szempontok, melyek ránk nézve irányadók valának. A midőn álláspontunk a keleti vasut kérdésében a jövőt illetőleg megválasztottuk. S ez álláspontból javaslatunk nem lehet egyéb, mint egyfelől a nagyváradi-debreczeni-füzesabonyi s a román vasutakkal csatlakozás biztosítása után a Brassó határszéli, másfelől a marosvásárhely-szászrégeni vonalrésznek államköltségen leendő kiépítése, a keleti vasut részvényeinek az állam javára megvétele s ekként a keleti egész hálózatnak s az éjszakai magyar állampályáknak az állam kezelése alatt forgalmi és üzemegységbe összevonása.

Barangolásunk egyes pontjain a rajongók különböző típusainak egész gyűjteményével ismerkedünk meg, itt egy fiatal tanulóval, ki a horvát irodalmat halhatatlan mesterművek kincstárának tartja, egy pár tudatlan „szerkesztő”-vel, a kik már számos kávéházi és verekedési botrányok voltak hősei; amott egy pappal, kit a hazai irodalom elsőrangú ismerőjének tartanak s ki midőn tőle a nevezetese munkáról tudakozódunk, vállat vonít s a „Narodne pjesme”-re (népdalokra) utal, a miben egyébiránt teljes igazsága van, mert a dalok pártatlanok a magok nemében s teljesen bírják az eredetiségnek azon költői előnyét, a mely mindig feltálálható volt, hol az elsímító műveltség nem állja útját az önálló individualitás érvényesülésének. Akármelyik lyricusunknak becsületére válnék, ha dalaiban annyi tűz volna, mint a nép ezen egyszerű alkotásaiban. A nemzeti irodalom ismerője után egy pár nyomorult német szatócsos találkoztunk, kik czélszerűnek látták szerb sípkát tenni fejükre, a kávéházakban a legnagyobb szájhősk möllé ülni s eredeti keresztneveket, Károlyt és Frigyeszt Dragotinra meg Miroslavra változtatni, a mi retentőben talál a tösgyökeres német vezetéknevhez; aztán egy fiatal suhanczozal, ki rendkívüli büszke volt montenegrói fővegére, melyet egy csernagói patriota adott neki, reáadásul hozzá mellékelve egy csomó képet a szláv phantasia jövő birodalmából.

A vidék növilágáról általában sok jót hallani. Legczélszerűbb egyébiránt, ha megfigyeljük, miként szólnak e nők önmagukról. Hetven király állítá egykor, miszerint Bogdán király nővére, Andjiza oly szép, hogy a földnek nincs nyugta tőle. E nő megszomorította a királyt, ki is így szóló nővéréhez: „Inkább ne lenne nővérem, hogysen te légy az, a ki miatt nincs a földnek nyugta. Menj el a pinczébe, nyisd fel a tarka ládat, végy belőle aranyokat, s erdők szőlőbe, ott áll egy hatalmas fa, akaszd rá a sinort, kösd a végét fehér nyakadhoz, s így vé-

Az e tervezet keresztyül vitelére szükséges kölcsön 30 milliónyi névleges értékben volna megállapítandó s a szükséges összeg állami sorsjegy kölcsön kibocsátásával, — mint a mely köztapasztalat szerint a legelőnyösebben helyezhető el — beszerzendő.

A keleti vasut részvényei a mai árfolyam mellett névleges 100 ft értékben megállapíthatók lévén, a sorsjegyek fele részén e részvények beváltandók volnának akként, hogy minden részvény egy 100 ft-os sorsjegy kölcsön kötvénnyel cseréltetnek ki. Lehető lesz ez azért, mert ha a keleti vasutársaság második sorozatu kötvényeinek elárúsítását s terheinek ez uton tisztázását kockáztatni megkísérteni: hitelének mai romcsont állapotban csak nem teljesen bizonyosnak tekinthető, hogy, mint fentebb mondottuk a szükséges 21 milliónak részéről leendő beszerzése egész részvénytőkéjét fogná felemészteni, azon egész időre, a keleti vasut hálózat évi tiszta jóvelme az állami biztosítás évi összegét túl nem haladja, a mire természetesen a hálózat mai állásában beláthatlan időig számítani nem lehet. S épen azért nem kételkedünk, hogy a társulat összes részvényeit minden igényeivel s netalán követeléseivel de egyszerű mind a részvényeken nyugvó teherrel is 15 milliónyi névértékű államsorsjegy kötvényért átengedni s illetőleg kicserélni kész leend.

(Vége köv.)

A képv.-ház jun. 28-iki üléséből.

Deák Ferencz beszéde.

(Folytatás.)

Az én nézetem — a magam elvéről szölok — az, hogy a két rendszer közt jobbnak, észszerűbbnek és czélszerűbbnek tekintem az amerikai, (Élénk általános helyeslés) a mely rendszernek alapja az, hogy az állam ne, vagy minél kevesebbet avatkozzék a cultusok ügyeibe és csak akkor és csak annyiban, a mennyiben a status feutartása a beavatkozást szükségessé teszi. De hogy ha ezt egyszerre el nem érhetem, azt a czélt mindig szem előtt tartom és minden lépést, mely arra veret pártolok, de nem pártolok semmi olyan lépést, a mely attól eltávolít (Élénk helyeslés.)

Legyen szabad gyakorlati példákat felhoznom. (Halljuk!) Itt van pl. Magyarországra nézve két választásfelekezet főpapját illetőleg a jus comitiorum, melynél fogva a katolikus és keleti egyház főpapjai hivataluknál fogva tagjai a felsőházaknak. Ez a többi vallásukra nézve nincs így. Ha akarunk a jó egyenlőséget a vallásokra nézve, jöde ha akarunk jogzan észnek szabályai szerint rendezkedni, ez az autonomia, ez a különbség nem állhat fenn (Helyeslés.) Két módon lehetne a dolgot segíteni: vagy a többi vallásoknak is e privilegiumot megadni. (Felkiáltások: Nem kell!) vagy mindeniktől elvenni. (Helyeslés.) Az első annyi volna, mint egy absurdumot még egygyelészaporítani. (Felkiáltások: Igaz!) és a mint én ismerem polgártársainkat, mind a protestánsok, mind a zsidók nagyon megköszönnék és deprecálnak ezen kedvezést. A dolog természete tehát az, hogy egyiknek sem kell megadni azon jogot. Tehát mikor és hol kellene ezt rendezni? Nem szölok arról, hogy jogos e vagy nem jogos, így-e vagy amugy téve: hanem mi az, a mit az óvatos-

szólást, lement a pinczébe, feinyitá a tarka ládat, vett magához aranyokat s a piaczra tért. Selyem sinort azonban nem vásárolt, hanem egy szép íjt, ki nem irott bort és pálinkát, szombatn nem járt lövöldözni, s vasárnap nem verekedett kardjával, hanem oly szépen énekelt, mint a madár. E képet rajzolják nők önmagukról.

Tsudalokvan tul a legkiválóbb pont, mely a Zengig hely utazó előtt foglalt, a „Wratrik.” E magas hegycsorn tetőzetén már a Bora süvölt. Oldalain a karst természeti jellegével találkoztunk — a mely messze lenyulik Dalmatiába, — kopasz mésztérületekkel és barlangokkal, melyeket csak ritkán vált fel egy kis törpe bozót. A magaslat vágányán keresztyül vonuló ut kelően földve van gerendázattal, hogy a szél ne vethessen földdarabokat a járókelőkre.

A Wratrik-ról oly nagyszerű kettős kilátás nyílik, a mely, ha valahol másutt léteznék, régóta világhírűvé lett volna. Egy felől a kellemes táj, melynek síkját és halmait imént barangoltuk be. Böven kárpótoltuk a művelésre fordított fáradságot, igen termékeny lenné e táj, ha szegény népessége nem volna oly igen hozzácsókva a henyéléshez, ha feladna egy keveset a „hósi” hagyományokból, s annak helyét kitartó munkássággal töltené be. A másik oldalon, ellenkező irányban Horvátországgal, épen lábaink alatt fekszik a malachitöld tenger, melyből két vöröslő hegycsucs — Veglia és Cherso sziget — emelkedik ki.

Még egy rossz éjet kelle átvirrasztanunk mielőtt leértünk volna a tenger hullámaihoz. Zangnak csak egyetlen vendégelője van, s ebben is akkor csak egy szoba állott rendelkezés alatt. E be nem zártat szobába éjjel néhány dorbézoló egyén rohant be, felrántott ágyunkból, s kényszeríteni akart, hogy álljunk melléjük. Lehetetlen volt eltávolítani őket a szobából. Egész éjjel ittak, hasonlóan Marko Kraljevits-hez, ki „magas szobájában” három nap és három éjen át iddoggalt.

ság és józan ész parancsol? Nem tartanám czélszerűnek, holnap egy törvenczikket hozni és azt mondani, hogy sem katolikus sem görögkeleti püspökeknek nincs a főrendiházban helyük: a világért sem! Azt gondolnák, harezot üzenünk nekik, üldözük őket; pedig nincs veszedelmesebb ember, mint a mátyr. (Élénk tetszés.)

Előttünk áll a főrendiház rendezése; ott lesz alkalmunk kimondani, hogy senki sem vehet részt a törvényhozásban mint törvényhozó, csupán hivatalánál fogva, sem püspök, sem főispán és a többi. (Élénk helyeslés.) Hanem akár választás, akár kinevezés alapján rendeztessék a felsőház, vagy a két-tövel együtt azoknak, a kiknek választási vagy kinevezési joguk van, jogukban álljon, ha akarunk, püspököket is választani, vagy kinevezni, vagy superintendens vagy rabbinust vagy más embert; de akkor nem ül úgy ott, mint püspök, mint superintendens, mint rabbinus, hanem úgy ül ott, mint kinevezett vagy választott peir-je az országnak. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Még egyet hozok fel. (Halljuk! Halljuk!) Előttünk van és reményem, nem hosszú idő múlva a ház asztalára kerül a polgári házasság kérdése. (Halljuk! Halljuk!)

A polgári házasság nézetem szerint, absolute nem vallási, hanem tisztán polgári kérdés. (Igaz! Ugy van!) A két mód közül, melyet eddig követtek az egyik az engedélyezett polgári házasság, a másik a kötelező. Nem tehetek róla, én az első: a facultativ polgári házasságot, nem tartom logici alapon nyugvónak, nem tartom, helyesnek (Élénk helyeslés) és magára az egyházi rendre nézve is sértebbnek tartom, mint a kötelezőt. (Felkiáltások: Igaz!) Mert ha nyerebb nyelven mondanók ki a facultativ polgári házasságról szölok törvényt, ez annyit tenne, hogy az állam azt mondja alattvalóinak: Fiaim, ha házasodni akartok, menjetek papjaitokhoz, adjanak ők össze benneteket: de ha azok össze nem adnak titeket, akkor jöjjetek hozzám, majd összeadlak én. (Tetszés.) Ellenben a kötelező polgári házasság egészen más. Ott az állam azt mondja, hogy a házasság nem csak egyházi szertartás, hanem polgári szerződés és pedig a legfontosabb, mely alapja a legitimitásnak, a successiónak stb. én tehát mint állam megkivánom, hogy ezen részét azután végezzék el a magatok papjánál. Ebben sem sértő, sem absurd, sem helytelen nincs (Élénk helyeslés.) Mindezeket fokoztatni meg lehet, tenni.

Még egy példát említek meg; meg lehet hogy itt ott visszatérésre talál, de nem tehetek róla, ez meggyőződés. (Halljuk!)

Annyiszor említették már az egyházi javak elvétele; egy helyt elvették, nem adtak helyébe semmit, más helyt elvették és a status vállalata magára az egyház költségét. Én ezt oly lépésnek tartom, a mely nem vezet az én főczélom felé, hogy t. i. a status csak annyibao avatkozzék az egyház dolgaiba, a mennyire szükséges; ez oly lépés, a mely ettől visszafelé vezet.

Azt hiszem tehát, nem azt kell kimondani, hogy az egyházi javak elvétele, hanem meg kell különböztetni, hogy mik az egyház valóságos tulajdonai és a status tulajdonai a maga culturalis céljaira; és ha ez meg lesz különböztetve és a status a magát megtartja és használja a culturali célokra, a másikat elvételét azért is károsnak tartanám, mert a statusnak kellene fedezni a cultus költségeit, a mi megint messze vezetne attól, a mit én akarok, még pedig visszafelé vezetne.

Igen fontos továbbá a kath. autonomia kérdése. Sürgették azt már a ministeriumnál, sürgették nálunk is. Én e tekintetben abban a véleményben vagyok, (Halljuk! Halljuk) hogy a kath. autonomia csak negativa tartozik az országgyűlés el. (Helyeslés.) Nekünk nincs jogunk az autonomiába akkép avatkozni, hogy így legyen, hanem van jogunk azt mondani, hogy így ne legyen. (Általános élénk helyeslés.)

Példánl, ha valamely autonomiának eszébe jutna magának hivi irányában büntető jogot arrogálni, ezt a jogot az állam nem engedhetné meg: büntetni az államban csak az államnak van joga; (Általános helyeslés) olyan autonomiát az állam el nem tűrhetne.

De sok efféle van, a mire nézve meggyőződésem az, hogy azt lassankint érlelni, kifejteni, tisztára hozni legfőbb feladatunk.

(Folyt köv.)

Lövöldei házrendtartás,

melyet a kolozsvári polgári lövészegylet id. bizottsága e hó 1 én tartott gyűlésében megállapított, s a közgyűlésnek elfogadását végett ajánlani fog.

1. A kolozsvári polgári lövészegylet tavasztól kezdve, míg az időjárás engedi, minden vasár- és ünnepnap délutáni 2 óráig tartja rendes lövészeti mulatságait az al-lövész mesterek, vagy azok által e végre kinevezett választmányi tag, mint napibiztos felügyelete alatt, ha legalább három lövész löni kíván.

2. Lövésztaggá lehet minden 18-ik életévét betöltött polgári és katonai egyén, kinek jellege és becsületessége kifogás alá nem esik.

3. Minden lövész tag a főlvetelkor egyszer mindenkori 3 ft. beiratási díjat és 4 o. e. ft

évi díjat köteles fizetni. Az évdij két részletben u. m. april 1 én és julius 1-én fizetendő.

Részvényes tagok és katonai személyek beiktatási díjat fizetni nem kötelesek.

4. Az évdij tekintet nélkül a főlvetel idejére minden esetre befizetendő.

Ha valamely lövésztag egy lövészszakban tag nem volt és évdiját nem fizetett, csak a beiratási díjnak újbóli befizetése mellett vétethetik ismét fel.

5. A löpénz lövészszakokint a választmány által fog meghatározatni s erről a tagok kifüggesztés után értesíttetnek. Lőjegy minden 10 lövészre előre váltandó.

6. Jutalom csak mozsár- vagyis körlövés után jár.

Rendes lövésztagok alkalmával következő jutalmak tüzetnek ki:

a.) kördíjak, melyeket fokozatonként azok nyerneik, kik egymástán tett tűzlövessel a legtöbb körlövést tették;

b.) szerencsedíjak, melyek a díjak számának megfelelő legjobb lövések után járnak; tökéletesen hasonló lövések között sorshuzás dönt;

c.) versenydíjak, melyek azoknak jutnak, kik összes lövéseikkel a legtöbb körlövést tették.

Rendkívüli ünnepélyek alkalmára a jutalmakat esetről esetre a választmány tűzi ki.

7. A lövések azon rendben köcsáttatnak a lövészre, a mint fegyvereik a soron felállítva, azért a töltőhelyről érkez minden lövész tartozik fegyverét a soron felállított fegyver után kellő sorban felállítani.

8. Célzás alatt a lövést megszólítani, vagy különben a lövésben zavarni vagy gátolni nem szabad.

9. A fegyver nézőkével vagy a nélkül, úgy szintén irányzóval vagy fedcsővel vagy a nélkül is ellátva, azonban láteső, láteső nélkül használható; de a golyó egy latnál nehezebb nem lehet.

10. A lövész, ha rákerül a sor:

a.) fegyverét a sorból előlervén, vigyázva, hogy az ott álló lövéseket azzal meg ne üsse, meg ne sértse, a löhelyre beviszi ott a lönyiláson csővével kifelé fordítva ismét vigyázva leteszi és azt mindaddig, míg a jelző a zászló bevonása által jelt nem ad a lövészre, érintetlenül hagyja;

b.) a fegyverek töltése csak a töltő sztaloknál engedtetik meg; hátultöltő fegyverekbe a töltényt, másoknál alókupakot csak a löhelyen szabad beilleszteni.

c.) minthogy a jelző csak csemetyűszóra jelen meg, tartozik a lövész lövés után a löhelyen felállított csemetyű által minden tulajagos megrátás nélkül jelt adni; nehogy azonban véletlen csemetetés történhessen, míg a lövész lövését meg nem tette, a csemetyűhúzóhoz ne nyuljon;

d.) ha a jelző a lövést jelezte; tartozik a lövész a löhelyet másnak átengedni. Ki ezen rendszabályok ellen vét 1 ft. büntetést fizet.

11. Ha a fegyver el nem sült, a lövésznek szabad a löállomásban még egyszer a lövést megkísérteni, ha ez másodszor sem sikerül, akkor a lövész a löhelyet elhagyja ugyan, de csupán a sort veszti el.

12. Célállásaink két-két löhelylyel lévén el látva, míg az egyik löhelyen levő lövész lövését meg nem tette és csemetés után a jelző be nem vette, a másik löhelyen fegyvert próbálgatni, azzal bár kupak nélkül vagy még t lletlenül is czélozgatni meg nem engedtetik; egyáltalában mind az, mi szerencsétlenséget vagy csak ijedtséget is okozhatna, vagy a lövésztagok mulatságát zavarhatná, kerültessek.

13.) Nehogy az egyik célállás sok lövész által foglaltassék el, míg a másikon alig egy két lövész löne, felkéretnek a lövésztagok a kellő arány megtartására: különben az allövész mesterek vagy a nanibiztosok figyelemmel legyenek, miszerint a célállásokon a lövések, a mennyire csak lehet, egyenlő arányban osztassanak fel.

14.) A fegyverrel óvatosan és vigyázva bánnunk, minden szerencsétlenség elkerülése végett tehát a fegyvert, annak ide-oda hordásakor, különösen pedig a kupaknak a 11. pontban leirt sikertelen elcsettenése után, függőlegesen csővével felfelé tartunk.

15. A töltőhelyen és a töltőasztal közelében a dohányozás, szivarozás, vagy más égő anyaggal járkálás tilos.

16. A lövész mindenkor szabadon, minden támasz nélkül történjék.

17. A fegyverek kisütgetésénél a legnagyobb óvatosság ajánlatik.

18. Rendes tagok által bevezetett, és a napi biztosnak bemutatott vendégek szintén részt vehetnek a lövészetben.

19. A lövész akár egyleti tag, akár vendég, lövése után a czéltáblát maga részére levétetheti, ha annak árát az egylet pénztárába befizeti.

20.) Az egylet lövésztagjai köznapokon a lövöldében magokat a lövésben gyakorolbatják, de csak is a jelző jelenlétében, és ezen esetben a jelző a gyakorló által ilően jutalmazandó.

21.) Minden lövésztag a felvételtör a lövések névkönyvébe magukat sajátkezűleg beírják s ez által lövészbályok szoros megtartására magukat kötelezik.

22.) Minden lövésztag jogosítva, sőt kötelezve van a lövöldei házrendtartás pontos megtartására ügyelni, s a netaláni visszaéléseket a fő-lövészmes-

ternek, vagy helyettesének bejelenteni, vagy az e célra készen álló panaszkönyvbe beírni.

23.) A lövészgyalogosok megsejtesése esetében, a fő-lövészgyalogos vagy helyettese, a hibás lövést meginteni köteles, s ha ez siker nélkül maradna, vagy a visszalés ismételtetné, az eset a választmány-nak bejelentendő, mely titkos szavazat útján az illetőnek az egyetből való kizárását is kimondhatja.

Az utóbbi történhetik akkor is, ha valamely lövésztag büntethető cselekvényt követett el.

A választmány határozata ellen a közgyűléshez fellebbezni lehet, mely hasonlóan titkos szavazás útján határoz.

A „Magyar P.” mint L. J. Brutus.

Torda, jul. 1-sején.

T. szerkesztő ur! A pá t-érdeken felül emelkedett nemes igazságérzetet oly meghatározó példáját nyújtja a „Magyar Polgár” tegnapi száma, hogy nem tagadhatom meg magamtól az örömet az érdemnek a méltó babér-koszorút kiszolgáltatni. Valóban Brutus sem tanúsított nagyobb részrehajlást, mint a fentiszelt lap, midőn vasárnapi számában szórul-szóra ezeket olvassuk:

„Sikkasztási esetről értesítik Erdély egyik városából a „P. Naplót,” mely a hely nevét azonban még most elhallgatja. E városban az úgynevezett kebeles polgárokat illető koresmalási regalejog évenként 10,000 forintnál többet jövedelmez. Ezen jövedelmet kezeli egy 12 tagú választmány, alapszabály és utasítás szerint, s van felelős pénztárnoka. — A pénztárnok E. M. egyszersmind b. h. egyházközség számadó gondnoka is levén, számadási vizsgálatból hűtlen kezeléssel, — nyugtázták hamisítása miatt ki, — mi-ért állásától időközben elmozdított. Ez aggodalmat keltet a kebeles polgárok pénztárának kezelésére nézve is, miért az érdekeltek részéről panasz emeltetett az alispánhoz, s kértet a pénztár megvizsgálása. Az alispán a vizsgálatot meg is akarta tartani, de a pénztár a kebeles polgárok választmányi elnöke Sz. L. kitérő utasítása folytán eszközölhető nem levén, hivatalos pecséttel bezárattott. Az eljárásról felvett jegyzőkönyvben a pénztárnok beis-merete, hogy ő a pénzből 600 frton felüli összeget, állítólag vejének kölcsönze, és hogy azonkívül is a pénznek egy része, melyet megnevezni nem tudott, nála odahaza van, s midőn felszólított, hogy azt azonnal a pénztárba helyezéssel végeztet hozza be, eltávozt, de azzal jött vissza, hogy nem hozhatja el, mert háza be van zárva. — A választmányra saját-ságos világot vet, hogy 5 tagja azt határozta, misze-int a vizsgálatot az alispánnak meg nem enged-je, s a pénztárt fel nem nyitja.”

Mert köztudomású dolog, még a verebek is azt csiripolják, hogy „Erdély ez egyik városa” Torda városa; a pénztárnok „E. M. egyszersmind b. h. egyházközség számadó gondnoka” nem más, mint Ferencz Márton, baloldali fő-fő kortes (ki a b. h. egyházközség számadó gondnokságából már elbocsátott) az a választmány elnök Sz. L. pedig, ki-nek „kitérő utasítása folytán” a pénztár nem vala megvizsgálható: a „M. Polgár” nagy kalamárisu ál-lam-bölcse: Szabó Lajos ur.

És a „M. Polgár” elég önzetlen mindezt olvasó-községe elé tálni.

Fogadja őszinte nagyrabecsülésünket.

Jövőre részletesebben.

— k. — n

Képviselői közgyűlés.

Kolozsvárt, jul. 2. 1873

A városi képviselőtestület mai közgyűlést Fi-lep Sámuel, városi főispán 3/4 órákor megnyitván, a jegyzőkönyv olvasatát fel s észrevétel nélkül hi-telesített.

Hajós János, Kolozsvár egyik képviselője távi-ratot intézván a városi főispánhoz, azon örömdetes tudósítást közli, mikép a katonai koroda ügye ked-vezőleg elintéztetett s nemcsak hogy az 1874-dik-évi hasznóbér megszavaztatott hanem ezen kívül 1873-ra a miniszter póthitelre utasított. A városi kép-viselet közzönő felirat intézését határozza el Hajós. hoz és egyuttal az 1873-diki póthitel eszközölésére ujonnan felkéri.

Ezután a szakbizottság az 1873 diki költség-vetés előmunkálatát terjeszti a képviselőt elé. S ennek kapcsán a múlt évi zártzáradást is bemutatja, a gyűlés ezeknek kinyomatását s a képviselők közt leendő külön-külön 200 példányban való kiosztását rendelte el.

A pénztári jelentés a tanácsai tiztviselők nyug-dij alapjának jelenlegi állását tünteti elő, mely sze-rint a pénztárban 38,256 frt értékű államkötvény, továbbá 27 frt. 24 kr. készpénz találtatik s így a jelenlegi nem rég keletkezett alap igen gyors gya-ropodásáról tesz tanúságot.

Az illető szakbizottság véleménye folytán a képviselőt Kristó Lajos özevényének „mortualis un-garia” címűen a boldogult 656 frt 26 kr. évi fize-tésének 1/4-edét szavazta meg végkielégítés fejében, Szentes Márton, városi pénztárnoknak egészségi szem-pontból 4-heti szabadságidőt engedélyez, utasítva a tanácsot, hogy távolléte alatt ennek helyettesítésé-ről gondoskodják.

Ezután a betérjesztett virilisek névsorával egyetemben leérkezett miniszteri leirat vétetik ta-nácskozás alá.

(Folyt. köv.)

XXIV-ik közlemény*)

a „Székely pályadij” alapról.

(Folytatás.)

A kézdi székely alsó járás szolga-bíró gyűjtő ivén: Zámber László adott 5 frtot, Somogyi Jánosné Zámber Juliánna 3 frt, Csizsér Farkas 50 kr, Zajzon István lelkész 40 kr, Bálint Antal 10 kr, Volones István 20 kr, Solym Sándor 10 kr, Feltoja községe 1 frt, Györgyjakab Bálint 2 kr, Lukács Ferencz 2 kr, Hamar Ignác 2 kr, Cseh László 1 frt, Sikó János 2 kr, Hamar Károly 3 kr, Pál Antalné 2 kr, Györgyjakab András 2 kr, id. Lukács János, Lukács Márton, ifj. Pál Mihály, Var-gyasi Ignác, Balázs Márton, Vargyasi Simon, id. Bardocz Antal, Hankó Imre, Györgyjakab Simon, László András, Györgyjakab Antal, Lukács Antal, Fehér Antal mindenik egy — egy kupa írpát, Pál Si-mon egy kupa buzát, Ambrus Ferencz és Balázs Al-bert egy — egy kupa rozst, Ambrus Dániel egy ku-pa elegybuzát, összesen pénzbe számítva 70 kr, — Fetés Zsigmond 2 kr, Dombi István 2 kr, Mátis Károly 4 kr, Pánczél Mózesné 2 kr, ifj. Mátyás And-rás 2 kr, Török Ferencz 2 kr, Fetés Dénes 2 kr, Dombi Beniamin 2 kr, Fetés József 2 kr, Biró Áron 4 kr, Fetés András 4 krajczár, Dénes Balázs 4 kr, Dezső András 2 kr, Györgyjakab Dávid 4 kr, Török András 4 kr, Mánási Lászlóné 2 kr, Pánczél Antal-né 2 kr, Dezső Pál 6 kr, Dombi Jáfet 2 kr, Ur-szuj János 1 kr, Mátyás Mózes 4 kr, Dénez István 2 kr, Dénes Mózes 2 kr, Gál Zsigmond 4 kr, Tusa János 4 kr, Pánczél Áron 3 kr, Dénes József 2 kr, László József 10 kr, László Farkas 15 kr, László István 5 kr, Lukács András 2 kr, Szabó István 8 kr, Mátis Mihály, Mátis Antal, Dezső Antal, Kiris Miklós, ifj. Gál Mózes, Bartos András, Török Mózes, Léva László, id. Dénes István, Mako Pál, Mátis Gyár-fás, Borbándi András, Dénes Izra, Dénes Károly, Bartos Mihály, Fetés Gábor, Fetés Márton, és Var-gyasi Ferencz egyen — egyen gabonában 74 kr. Vi-rályos György lelkész 1 frt, Cseh Demeter 2 frt, Ba-riez Antal nyugalmazott főhadnagy 50 kr, Fel-Cser-náton községe 5 frtot, ifj. Köllöte László 20 kr, id. Rákosi András 10 kr, Beke Dénes 20 kr, Domokos Mihály 1 frt, Domokos Tamás 40 kr, Farkas Pál 1 frt, Hollandy János 20 kr, Duló Péter 20 kr, Cseh Dániel 30 kr, Cseh Ferencz 10 kr, Sánta András 10 kr, Silvester István 10 kr, Wégh Ábrahám 10 kr, Sylvester János 20 kr, Al-Csernátón községe 10 frt, Domokos János 2 frt, Márkosfalva községe 1 frt, Márkosfalva birtokossága 5 frt, Mihály Albert 20 kr, Martonfalva községe 5 frt, Domokos Fe-rencz 2 frt, Demény Ferencz 1 frt, Finta András 10 kr, Hatolyka községe 3 frt, Matosfalva községe 1 forint, Abis községe 2 forint, ifjabb Bod Fe-rencz, 10 krajczár, Vas Ferencz 10 krajczár, Teleki Domokos 10 krajczár, Bodor Zsigmond 1 frt, Gyár-fás György 1 frt, Léczfalva községe 5 frt, Gyárfás János 50 kr, Bitói Gergely 50 kr, Zoltán Elek 48 kr, Bodor Pál 40 kr, Sándor István 30 kr, Németi Gergely 20 kr, Sorbán Antal 20 kr, Kolosi János 10 kr, Gál Ignác 5 kr, Budai Emilia 10 kr, id. Szabó Elek 2 kr, Gál Miklós 2 kr, Mihály Antalné 4 kr, Szakács Lajos 4 kr, Szabó Dániel 4 kr, Koc-sis József 4 kr, Bartha Bálint 4 kr, Hatházi János 5 kr, Sipos Sámuel 10 kr, Sámuel Miklós 10 kr, Bodo Amália 5 kr, Bodo Katalin 5 kr, Bodor Irén 10 kr, Bodor Irma 10 kr, Bodor Ilka 10 kr, Bodo Sándorné 5 kr, Bodo Róza 3 kr, Farkas Mihály 5 kr, Deák Zsigmond 2 kr, Vajda Zsiga, Biszok János együtt 4 kr, Olidán Mózesné 2 kr, Nimet Mózes 3 kr, Fried Adolf 25 kr, Sorbán Lajos 3 kr, Fazakas András 5 kr, Miklós Sámuel 10 kr, Csákány Balázs 4 kr, Antal Imre 5 kr, Török János 10 kr, Bernád Elek 20 kr, Bodo Sándor 20 kr, Rácz András 4 kr, Németi László 10 kr, Bitai Mózes 5 kr, Asbot Al-bertné 1 frt, Kocsis Pál 4 kr, Szakács Ferencz 2 kr, Szabó Mózes 10 kr. Bita községe 1 frt, Maksai József 30 krajczár, Balyko Antal 10 krajczár, Balyko Mihály 4 krajczár, Balykó Mihályné 2 kr, Demeter Ferencz 10 kr, Demeter Elek 10 kr, De-meter István 10 kr, Dombora András 4 kr, Szabó József 5 kr, Szabó János 4 kr, Szabó Mihály 6 kr, Demeter József 10 kr, ifj. Demeter Mihály 10 kr, Bucs Elek 10 kr, Csákány Zsigmondné 2 kr, ifj. Csá-kány József 5 kr, Nagy Boldizsár 10 kr, Demeter-János 4 kr, id. Csákány Bálint 4 kr, ifj. Csákány Bálint 4 kr, Csákány Dávidné 3 kr, Demeter Antal 3 kr, Botos Károly 5 kr, Csiki András 5 kr, Szabó József 10 kr, Szabó Ferencz 5 kr, Szabó Dávid 10 kr, Nagy Ferencz 2 kr, Módi Mihály Szabó Ferencz 10 kr, Szabó Antal 10 kr, Szabó József 5 kr, Szabó József felszei 10 kr, Módi Ferencz 10 kr, Csákány Ferencz 4 kr, Maksai Mihály 4 kr, Szabó Mihály 5 kr, ifj. Bucs Elek 10 kr, Csákány Mihály 10 kr, Gerendi Dávidné 3 kr, Bertalan Sándor 5 kr, Mak-sa községe 5 frtot, Kozma Lajos 20 kr, Gocsman Mó-zes 12 kr, Tompa Vincze 1 frt, Gocsman János 20

*) A „Székely Hirlap”, „Erdély” és a „Ne-mere” tisztelet szerkesztőit tisztelettel kérem a közlés szives tyvételére.

kr, Kanyó Dávid 10 kr, Gocsman Mihály 10 kr, Teleki Dénes 6 kr, Antal Ferencz 10 kr, Mark Zsig-mond 10 kr, id. Teleki János 10 kr, Hankó Sándor 1 frt, ifj. Maksai Mózes 10 kr, Bogdán Antal 10 k, Szabó Elek 10 kr, Jancsó Zachariás 20 kr, Pong-rácz Dániel 10 kr.

(Folyt. köv.)

Nyilatkozat.

Mintán több oldalról felszólítottunk árvánk létszámát. — mely jelenleg 12-ben állított meg — szaporítani azon szép alapítvány következtében, me-lyet rom. ath. érsek Haynald Lajos 6 nagymáltó-sága, bizottmányunk által felkérve a segedelemre, mint írá, megsejti tá s unkrapédánkra 2 ár va-tartására a mlgs. káptalannál letett és melynek évi kamatja 300 frt. — kötelessé-gemnek tartom ez ügy állásáról a t. közönséget fel-világosítani, és ez eljárásunkat igazolni. —

Személyesen felkérvén rom. kath. püspök Fo-garassy Mihály 6 exelentiáját, azon kérésre, hogy már életbe lépett árvaházunk ezen segedelemben azon-nal részesüljön, tagadó választ kaptam t. i. „hogy évi vagy fél évi kamatot hátrálékba kíván tartani — de jövőre is sem mi igé-retet nem tehet.” — *)

Ebből kitűnik, hogy azon adományból a mi ár-vaházunk mit sem remélhet, s ennél fogva nem va-gyunk azon szerencsés helyzetben, hogy árvánk lét-számát főlebb emelhesük.

Szolgálok e nyilatkozat a t. közönség tájé-kozására.

Kolozsvár, 1873. jun. 30-ikán

Br. Bornemisza Ignác, elnök.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, július 3. 1873.

— Egyetemünk bölcsészeti kara tegnapielőtt Ladányi Gedeont a történelem tanárát választá dé-kánná. Éljen.

— Értesítés. Több városi t. szülő felhívására a szám- és mértanból, a nyári szünidő alatt egy hat hetes tanfolyamot nyitni elhatároztam. E tan-folyamra felveszek mindenkit, ki irni tud s a négy elemi műveltség némi jártassággal bírót képzeteb-beket is, kik e téren szerzett ismereteiket gyarapít-ni hajlandók. Előadásaimat, a városi polgári iskola helyiségében, folyó hó 7-én kezdem meg s naponként d. e. 8 órákor kezdve tartandom, a tanulók ismere-téhez mérten, egy vagy több csoportban. A beiratá-sokat a tanítás megkezdése előtt London-utca 19-ik sz. a. azután az intézet helyiségében d. e. 8 órától 10-ig eszközölhetni. Bírás díj, az egész tanfolyam-ra 6 frt o. é. Kolozsvárt, 1873. július 2-án. Deák József, polg. isk. tanár.

— Kovács Kelemen, kir. törvényszéki bíró ur, egy igen szép példány os mammuth-fogat kül-dött Felvinczről, szerszességünk útján az erdélyi muzeum-egyletnek. A fog lelhelye az aranyosszéki Örményes községe. A küldeményt áttették a muzeum igazgatóságához.

— Bartakovits Béla, néhai egri érsek felet Toldy Ferencz fog emlékbeszédet tartani.

— Br. Schaguna András g. keleti érsek ha-lála alkalmából herezeg Hohenlohe főudvarmester kö-vetkező részvét-táviratot intézett az érseki consisto-riumhoz: „Br. Schaguna András érsek és metropo-lita halálát ő felségének legmagasb tudomására hoz-tam. Ő felsége mélyen sajnálja ezen kitűnő és ér-demteljes férfiú kimúltát, s méltóztatott legkegyel-mesebben engemet meg bízni, hogy ezen legmagasabb részvétet az érseki konsistoriumnak kifejezzem.” Szláv ministerelnök pedig Popea Miklós vicariushoz a kö-vetkező táviratot intézte: „Mélyen meghatva értesül-tem azon veszteségről, mely br. Schaguna metropo-lita halála által közvetlenül a g. keleti egyházat, s közvetve a hazát érte. Méltóságod közlésére válaszul csak a fájdalommal érzésnek adhatok kifejezést, mely e nem remélt tudósítás folytán engemet s ministe-r társaimat ért.”

— A bukaresti császári és királyi consul br. Haan tudatta a brassai ipar- és kereskedelmi kama-rával, hogy az ügynökség vezetését átvette, s külö-nös öröme fog szolgálni, a kamara bármily irány-ban való kívánságának eleget tenni.

— A szamos-újvári takarékpénztár alapsza-bályai f. é. 8938. sz. a. a földművelés-, ipar- és ke-reskedelemügyi m. kir. miniszterium által a törvé-nyes bemutatási záradékkal ellátattak.

— A Marosfolyó megnőttével Sobostin és Maros-lye közt a vasúti közlekedés megszűnt, s e megszakadás a „Herm. Ztg.” szerint 2—3 hétig fog tartani.

— Veronában vasárnap földrengés volt, mely néhány házban kárt tett; Triestben is volt, s fa-lak repedtek meg; Coneglianóban a templom össze-

*) Valóban nem értjük e dolgot. Annak idején minden lapban közölve volt, hogy Haynald érsek ur két székely árva számára, a kolozsvári árvaház elnökségéhez in-tézett alapító-leveleiben ötezer forintot alapít-ványt tett s most Fogarassy püspök ur „jövőre sem tehet semmi ígéretet.” De hisz az ígéret már meg volt tette s most csak az ígéret beviteléről lehetett szó. Vagy az „ígéret” szép szó, ha megadják úgy jó járta itt is? Szerk.

omlott s 38 embert agyonütött; Viktoria környékén 14 személy veszett el.

— Thiers' mint antidarwinista. A „Nature” egy közlése szerint Thiers jelenleg geológiai tanul-mányokkal foglalkozik és értekezést szándékszik írni az ember rendeltetéséről, melyben Darwin ellen akar álláspontot foglalni. Daubrel ur tanítja a földtanban. Néhány év előtt a csillagászatban Leverrier, a ter-mészet-philosófiában Mascart a Collège de France docensei tanították a volt köztársasági elnököket.

— Godard léghajós, ki Páris ostroma alatt oly fontos szolgálatokat tett, darab idő óta Genfben tartózkodik. Kiállítását rendezett a léghajózásához szük-séges tárgyakból és fölölvasásokat is tartott. Mult vasárnap óriási léghajóját, a „Tell Vilmos”-t fölbo-csátá. A csónakban nyolcz személy ült, miudegyik 500 frankot fizetvén, hogy a fölhúzásban részt ve-hessen. A léghajó lassan és méltóságosan emelkedett soká lebegett a város fölött, s végül Savoya felé tánt el. Savoyában, Genftől három órára bocsátko-zott jó állapotban a földre.

CHOLERA KOLOZSVÁRTT

Július hó 1-éről hivatalos kimutatás szerint ájtott cholera-beteg 75; július 2-dikán éji 12 órá-ig újabb betegségek esel fordult elő 12, összesen 87.

Ezekből meghalt a fenirt óráig 5, meggyó-gyult 1, gyógykezelés alatt maradt 81.

A járvány összes tartama alatt, megbetegült 189 meggyogyult 29 meghalt 79

KÖZGAZDASÁG

(v.) A szalmaszeccskának feljavítása terjesztés által. A Jonás-féle eljárás szerint a szalmaszeccská-nak tápértékét igen felemelhetjük. Ezen eljárás pe-dig abból áll, hogy a szeccskát zöld takarmány közé bereteljük s vagy 6—10 hónapig állani hagyjuk. Az összerakás után erjedés fog beállni, mialatt a szeccska a zöld takarmánytól kellemes ízt veszzen föl s kemény részei fölengednek, úgy, hogy az állatok azt teljesen megemészthetik. Voelker tanár ezen gya-korlati eljárás érdemének tudományos alapon ipar-kodott felvilágosítást adni s párhuzamos vizsgálatokat indított meg az erjesztett és nem erjesztett szalma tápértékének kimutatására. Vizsgálataiból az tűnt ki hogy az erjesztett szalma sokkal gazdagabb volt oldható, tehát könnyen emészthető, mint oldhatlan, tehát emészthetlen anyagokban, szemben a nyers szalmával, s így világos, hogy lassu de tartós erje-dés a fás részek nagy részét föloldotta. A közbeke-vert zöld takarmány anyag nemcsak a légenytar-talmat emelte föl a tömegben, (körülbelül 3-ról 4-%-ra), hanem a mi sokkal fontosabb, erjesztő hatása a szalmának porlékonyoságot s föloldást köl-csönözött s azt a szénához hasonlóvá tette, úgy hogy ennek ízet és szagát is megközelíti. Az eféle takar-mány készítését tehát igen lehet ajánlani nemcsak a könséges mindennapi étetésre; hanem ha a légeny-tartalmat pl. olajpogácsa által kiegészítjük, még hiz-lalási czélokra is. — Különösen rétszegény gazdasá-gokban van helye ezen takarmánykészítési eljárásnak.

(v.) A szizjak és hámozak megvédése a tőredékénységtől. Az istállóban álló bőrhámokat az ott folyvást fejlődő ammoniak gázok negtámadják s tőredékennyeké teszik. Az olajjal és hallzsirral való bekenés segít ugyan e bajon némi-eg, de nem tartósan. De ha kenő olaj vagy zsír közé kevés glycerint keverünk, a bőrneműket a tő-redezéstől tartósan megkíméljük.

(v.) Virágcserepek tehéngazajból, z. Meltz ki-ti kertész készített virágcserepeket keményebb tehén-gazajból s azokat kiszáritva jó sikerrel használta. Az y cserepeket különösen oly virágoknál való, me-lyek tavasszal a szabadba kiültetnek.

Kiültetésekor természetesen a cserepek is a föld-be állítatnak, a hol is csakhamar nagyon jó trágyát adnak a virágnak, de azután föl is oszlanak.

(v.) Sveiznak gyümölcsfái körülbelül 10 millióra mennek s évenként 15 millió frankot jövedelmeznek s 4%-ot véve fel a fák törke értéke 375 milliót képvisel.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Pesten július 3. d. e. 10 ó. 33 p

Erkezett július 3. d. e. 11 ó. 45. p

A képviselőház tegnap tartotta utolsó ülését, Kerkapoly válaszolt a bankügyi interpellációkra, kijelenté, hogy a bécsi bank igazgatósága ma tárgyalandja a magyar pénzpiaoz segélyőhajait; azután Szlávi adta elő a jövő sessió programját, fel-sorolta a már betérjesztett törvény-javaslatokat, az őszi ülésszakra szá-mos nagyfontosságú új javaslat elő-terjesztését ígérte. Erre felolvasták a királyi leiratot, mely a házat no-venber nyolcozadikáig elnapolja.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

